

Tabel reacties en antwoorden consultatieronde 90% versie RVS Utrechtse veenweiden

2 december 2021

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
1	HDSR (College D&H) 29 okt 21	<u>Algemeen proces</u> : goede en prettige samenwerking voortzetten, gezamenlijk werken als 1 overheid	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : in lijn met beleid HDSR, blij met aandacht voor toekomstbestendig watersysteem. Gezamenlijk in beeld brengen en blijven beschouwen consequenties. Vragen aandacht voor effecten op waterkwaliteit.	Benadrukken waterkwaliteit en voorkomen van ongewenste gevolgen voor waterkwaliteit op diverse plekken in RVS (o.a. bij beschrijving doel 3 in ho 3).	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Richting & strategie</u> : HDSR onderschrijft de richting. indicatieve ontwikkelrichting (oa 90%) geeft al duidelijkheid. Na vaststelling RVS gezamenlijk verantwoordelijk voor uitwerking. Ijkmomenten ook voor watersysteem inplannen	Toevoegen aspect watersysteem bij ijkmomenten in ho 6.	In antwoordbrief benadrukken dat tussentijdse evaluatie / ijkmomenten betrekking heeft op alle doelen.
		<u>Programmalijnen</u> : passen goed in bestaande koers en strategie HDSR. Effecten op waterbeheer betrekken bij uitvoering en tempo in afstemming met gebied, binnen HDSR zelf en met provincie. Komen tot effectieve uitvoeringsorganisatie.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Andere suggesties</u> : RVS belangrijk kader voor doorontwikkeling van beleid en uitvoering. HDSR zal andere opgaven in gebiedsprocessen inbrengen, innovatief zijn, aanjagen. Uitvoeringsorganisatie is randvoorwaardelijk. Streven naar vaststelling door AB en als provincie, HDSR en AGV aanbieden aan gebiedspartners.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
2	AGV (DB) okt 21	<u>Algemeen proces</u> : zeer prettig, lovenswaardig.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : sluiten goed aan bij Strategie Bodemdaling, Actieprogramma Aanpak Veenweiden en bestuursakkoord Waterbetrokken.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Richting & strategie</u> : geven helderheid voor het halen van doelen en passen goed in werkwijze AGV. Er zijn wel aandachtspunten zoals benodigde vergroting van intensiteit, financiering nieuwe gebiedsprocessen, welke maatregelen waar, andere doelen als	Benadrukken waterkwaliteit en voorkomen van ongewenste gevolgen voor waterkwaliteit op diverse	In lijn met (intentie van) de RVS.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		waterkwaliteit, HAKLAM en bereidheid belanghebbenden. AGV vraagt om aandacht voor effecten op waterkwaliteit.	plekken in RVS (o.a. bij beschrijving doel 3 in ho 3).	
		<u>Programmalijnen</u> : sluiten goed aan bij de sporen uit Strategie Bodemdaling, Actieprogramma Aanpak Veenweiden AGV. Bij programma 2 is veel afstemming nodig en uitvoeringsorganisatie randvoorwaarde.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Andere suggesties</u> : in gebiedsprocessen worden meerdere waterdoelen ingebracht. Er wordt van uitgegaan dat innovatief zijn, oplossingen zoeken, gebiedsprocessen aanjagen en faciliteren uitgangspunt van deze RVS blijft.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
3	V&V (College D&H) 3 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : waardering voor proces en initiatief tot provinciebrede strategie. Geeft vertrouwen om de klus te klaren.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : onderschrijven de ambitie, doelen en integrale gebiedsgerichte aanpak.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Richting & strategie</u> : herkennen zich in beschreven strategie die aansluit bij in Blauw Omgevingsprogramma beschreven aanpak Eemland.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Programmalijnen</u> : kunnen elkaar versterken, mits goed afgestemd. Graag gebiedsproces nw peilbesluit Eemland (2022) als pilot in programma-aanpak opnemen en bespreken of meer tijd mogelijk is. Voor aanvang gebiedsproces moet kwantitatieve opgave voor dit deelgebied duidelijk zijn.	Vermelden integraal gebiedsproces Eemland (peilbesluit) als pilot bij programmalijn 3.	In antwoordbrief stellen dat bestaande suggestie in de RVS wordt versterkt.
		<u>Andere suggesties</u> : denken in kwartiermakersfase graag mee over de benodigde schaa sprong qua uitvoering met behoud flexibiliteit in gebied.	Niet	In antwoordbrief stellen dat suggestie wordt opgepakt door provincie iom V&V.
4	WSRL (DB) 3 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : met belangstelling kennisgenomen van RVS en wijze waarop met open dialoog. Dragen zo goed mogelijk bij aan beantwoorden van vraagstukken, zoals in de Vijfheerenlanden.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : ter kennisneming. Achten 50% reductie in Vijfheerenlanden als erg ambitieus. Watersysteemdoel wordt onderschreven, is conform Watervisie 2050 en Waterbeheerprogramma 2022-2027. Erkennen doel duurzame landbouw, waar de sector nog stappen moet zetten en het waterschap zal faciliteren.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		<u>Richting & strategie:</u> WSRL is geen voorstander van verhogen slootpeilen vanwege beperkte effect op grondwaterstand en vermindering ruimte voor waterberging. Tbv nw. peilbesluit Vijfheerenlanden wordt maaiveldddaling in beeld gebracht. Op basis van die feiten voert WSRL discussie met gebied over of en hoe de waterpeilen de bodemdaling kunnen volgen.	Niet	In antwoordbrief WSRL uitnodigen om belanghebbende partijen te betrekken in gebiedsproces ter voorbereiding van peilbesluit. En dan gezamenlijk nader onderzoek naar problematiek en (on) mogelijkheden tot systeem-aanpassing te doen.
		<u>Programmalijnen:</u> kunnen zich vinden in de 3 programmalijnen als opstap naar uitvoeringsfase voor de komende 2/3 jaar. WSRL participeert al in programma 1. WSRL onderschrijft zorg voor en verantwoordelijkheid van gezamenlijke overheden bij programma 2. WSRL noemt als randvoorwaarde dat uitgangspunt bij aanleg WIS moet zijn het uitgaan van de huidige waterpeilen (om waterberging te handhaven en wateroverlast te voorkomen). Actieve WIS heeft de voorkeur. WSRL gaat bij (brede) gebiedsprocessen uit van initiatief van derden.	Niet	In antwoordbrief WSRL uitnodigen om belanghebbende partijen te betrekken in gebiedsproces ter voorbereiding van peilbesluit. En dan gezamenlijk nader onderzoek naar problematiek en (on) mogelijkheden tot systeem-aanpassing te doen.
		<u>Andere suggesties:</u> WSRL heeft geen budget gereserveerd voor uitvoering RVS. WSRL refereert aan gesprek 2020 waarin provincie en WSRL hebben geconcludeerd de Vijfheerenlanden deze bestuursperiode niet als prioritair te beschouwen. Dit komt niet terug in de RVS terwijl dat wel logisch is qua grondslag en beperkte mate van bodemdaling. WSRL ziet geen heil in verhogen polderpeil voor stoppen veenoxidatie.	Toevoegen zin in 7.4 dat de bodemdaling in Vijfheerenlanden relatief beperkt is, maar door het grote oppervlak het wel relevant is om ook in dit gebied met aanpakken bodemdaling aan de slag te gaan.	In antwoordbrief toelichten dat de bodemdaling in de Vijfheerenlanden in mm's weliswaar relatief beperkt is, maar dat door het grote oppervlak het wel relevant is om ook hier aan de slag te gaan.
5	Gemeente Stichtse Vecht (B&W) 28 okt 21	<u>Algemeen proces:</u> - <u>Doelen:</u> kunnen zich daar in principe in vinden met enkele kanttekeningen: haalbaarheid CO2 doel 2030 en omvangrijke energie opgave die meer is dan meekoppelkans. <u>Richting & strategie:</u> kunnen zich er in hoofdlijnen in vinden met kanttekeningen: als kennis zich ontwikkelt duidelijkheid geven	Vermelden aspect energieopgave in ho 3. Niet	In antwoordbrief toelichten dat RVS verwijzing naar energie opgave bevat. In lijn met (intentie van) de RVS.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		aan bewoners; aandacht voor maatwerk bij integrale aanpak per polder; zorgvuldige afstemming en dialoog met betrokken partijen; transitie landbouw is nodig maar klimaatdossier is daar niet leidend in; hoe toekomstbestendig is WIS? Doorkijk na 2030.		
		Gemeente SV legt nadruk op cultuurhistorische-, natuur- en landschappelijke waarden, waarbij behoud en versterking van het veenweidenlandschap voorop staat.	Benadrukken in ho 3 en ho 6 van landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle veenweiden-landschap.	In antwoordbrief bevestigen belang van bijzondere waarden veenweiden.
		<u>Programmalijnen</u> : kunnen zich in vinden. Hoe reëel is de korte uitvoeringsperiode voor de klimaatopgave? Gevolgen voor bodemkwaliteit en biodiversiteit meenemen.	Vermelden aspect bodemleven, bodemkwaliteit en biodiversiteit in programmalijn 1.	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Andere suggesties</u> : is al bekend wanneer er meer duidelijkheid is over de dekking van het gehele traject en wordt hierin ook een bijdrage van de gemeente gevraagd?	Niet	In antwoordbrief toelichten waarom nu geen bijdrage van gemeenten wordt gevraagd.
6	Gemeente Vijfheerenlanden (B&W) 2 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : -		
		<u>Doelen</u> : eens met doelen waarbij slim waterbeheer gericht op behoud gebiedseigen water prioriteit moet krijgen	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS. Niet overnemen prioriteit, bestaande balans tussen doelen behouden.
		<u>Richting & strategie</u> : zijn het er mee eens	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Programmalijnen</u> : zijn het er mee eens	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Andere suggesties</u> : toevoegen voornemen om nadat WIS niet meer nodig is deze uit de grond te verwijderen. Inzetten op verduurzamen WIS en aangeven hoe om wordt gegaan met de energievraag daarvan.	Niet, op wat abstracter niveau verwoord in RVS.	In lijn met (intentie van) de RVS. In antwoordbrief stellen dat met aanleg, beheer en evt verwijdering van WIS zorgvuldig moet worden omgegaan. Dit wordt meegenomen in de nieuwe prov. Subsidie-verordening.
		Peilbesluiten zoveel mogelijk iom provincie en gemeente opstellen om waterbeheer en doelen goed op elkaar af te kunnen stemmen en monitoren.		In antwoordbrief toelichten dat wij verwachten dat provincie,

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		De gemeente is terughouden in financiële bijdrage aan / dekking van de RVS		gemeenten en andere belanghebbenden vanwege maatschappelijk belang worden betrokken bij het gebiedsproces ter voorbereiding van het peilbesluit. In antwoordbrief toelichten waarom nu geen bijdrage van gemeenten wordt gevraagd.
7	Gemeente De Ronde Venen 2 nov 21	<u>Algemeen proces:</u> gemeente DRV heeft al op diverse overlegmomenten input geleverd op de RVS. Deze is ook verwerkt.		
		<u>Doelen:</u> doelen en programmalijnen zijn helder en logisch, wat mist is een integrale aanpak. Juist de energietransitie en woningbouw bieden kansen ook voor bodemdaling.	Vermelden aspect energie in ho 3, niet vermelden woningbouw.	In antwoordbrief stellen dat woningbouw alleen onder spec. randvoorwaarden van meerwaarde (in financiële zin) voor aanpak klimaat en bodemdaling kan zijn.
		<u>Richting & strategie:</u> -		
		<u>Programmalijnen:</u> -		
		<u>Andere suggesties:</u> bijgevoegde kaarten zijn anders dan de provinciale. Welke kloppen?	Niet	In antwoordbrief uitleggen dat de door de gemeente aangeleverde kaarten van Waternet niet vergelijkbaar zijn met de RVS-kaarten en de vraag welke kloppen niet aan de orde is. De onderwerpen van de kaarten van Waternet zijn anders dan die van de RVS. Dat geldt niet voor kaart 4 van Waternet. Deze gaat net als kaart 2.4 over de bodemdalingsnelheid. De schaal is echter anders, die van Waternet is op perceelschaal, die

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
				van de RVS op de schaal van deelgebieden (met dezelfde bodem en hetzelfde peil). We zien dus geen aanleiding de kaarten uit de RVS op basis van deze informatie aan te passen. Wel wordt de bodemkaart uit de RVS het komende jaar verfijnd en verbeterd / op kleinere schaal gemaakt.
8	Gemeente Oudewater (adviseur namens B&W) 8 nov 21	<u>Algemeen proces:</u> onderschrijven inhoudelijk de reactie van Gebiedscie. UW en hopen dat we die meenemen in de RVS.		
		<u>Doelen:</u> -		
		<u>Richting & strategie:</u> in aanvulling op reactie gebiedscie. vragen ze om experimenteerruimte (regelvrijstelling) aan te wijzen in veenweidegebieden. Om initiatieven vanuit de samenleving mogelijk te maken. Daarmee praktische benadering waarmee transitie tastbaar wordt waarmee breed draagvlak onder grondeigenaren kan ontstaan.	Niet	In antwoordbrief toelichten dat de prov. Omgevingsvisie in beginsel experimenteerruimte mogelijk maakt, maar dat daartoe specifieke gebieden moeten zijn aangewezen. Dat is niet gebeurd voor het veenweidegebied. Een voorstel daartoe kan uitkomst zijn van het gebiedsproces voor desbetreffend gebied.
		<u>Programmalijnen:</u> -		
		<u>Andere suggesties:</u>		
9	NMU, Utrechts Landschap, Natuurmonumenten en SBB (directeur NMU) 2 nov 21	<u>Algemeen proces:</u> blij met het voortvarend oppakken RVS door de provincie. Zijn graag bereid tot nadere toelichting en zeer gemotiveerd om samen met alle gebiedspartners de doelstellingen te bereiken.		
		<u>Doelen:</u> in integrale ambitie mist integrale benadering. Nu landbouw voorop en rest meekoppelkans. Doelen zelf worden onderschreven en zijn integraal.	Ambitie en doelen in dit stadium niet aanpassen. Toevoegen aan toelichting op doel 4: 'Een vitaal platteland,	In antwoordbrief toelichten dat integrale afweging van verschillende belangen

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		Stellen voor om 4^e doel te verbieden naar vitaal platteland: “Een vitaal platteland, waarbinnen de landbouw zich ontwikkelt naar een duurzame en vitale sector met een goed toekomstperspectief waarbij de biodiversiteit toeneemt.”. Grote opgave voor landbouw is gezamenlijke opgave erop gericht dat boeren blijvende rol in het agrarisch cultuurlandschap en grotere rol bij het landschapsbeheer kunnen vervullen. Ook agrarisch medegebruik bij natuurontwikkeling waarbij boeren en natuurorganisaties samenwerken. De Bossenstrategie kan bijdragen aan de doelen, deze zouden ze graag verder zien uitgewerkt.	waarbinnen de landbouw zich ontwikkelt naar een duurzame en vitale sector met een goed toekomstperspectief waarbij de biodiversiteit toeneemt’. Niet	plaatsvindt in de gebiedsprocessen. In antwoordbrief benadrukken dat de grote rol van boeren in landschapsbeheer en biodiversiteit in lijn is met de intenties RVS. En dat we de suggestie over het vitale platteland toevoegen aan de toelichting op het 4^e doel. In antwoordbrief vermelden dat ook minder voor de hand liggende oplossingen (zoals bossen) worden verkend in gebiedsprocessen. Onderzoek daartoe vindt plaats in programmalijn 1.
		<u>Richting & strategie:</u> ondersteunen de richting en strategie ook wbt inzet op niet alleen techniek. Indicatieve verdeling 90-10 is voorbarig ivm lopend onderzoek en lange termijn houdbaarheid van technische maatregelen. Ruimte moet blijven voor transitie grondgebruik in een groter deel van het veenweidegebied.	Niet	In antwoordbrief stellen dat 90-10 als ‘flexibel’ genoeg wordt toegepast. Dit is toegelicht in de RVS.
		<u>Programmalijnen:</u> 1^e twee zijn onderzoek/pilots en moet de 3^e niet vertragen. Deze voortvarend oppakken (ivm 2030) met daadwerkelijke uitvoering van praktische maatregelen. Ze denken graag mee over ontwikkeling ULG en bijbehorende uitvoeringsorganisatie, deze is van groot belang voor welslagen programmalijn 3. Voorstander van voortvarend en grootschalige aanpak overgangsgebieden rondom natuurgebieden (meerder pilots en opschaling), incl. monitoring en evaluatie.	Bij programmalijn 3 vermelden voornemen tot starten gebiedsgerichte projecten (meervoud) bij natuurgebieden.	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Andere suggesties:</u> itt bodem bedekt laten, geen voorstander van ophogen met klei ivm praktische uitvoerbaarheid en kunstmatige aantasting bodem. Snel starten met	Niet	In antwoordbrief stellen dat dit wordt meegenomen in de uitwerking van programmalijn 1.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		gebiedsprocessen. Oproep tot beschikbaar stellen van middelen vanuit NSP voor veenweidegebieden en bufferzones rondom N2000 gebieden.		
10	KSBOV (stuurgroep) 3 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : denken graag mee over de organisatie van de uitvoering RVS. Verheugd met sfeer RVS van samenwerking bij klimaat, bodemdaling, toekomst landbouw en natuur, informatie en goede toon. Kansen om aanpak KSBOV verder te ontwikkelen. Ambitieuw document.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : kunnen zich vinden, liggen in verlengde KSBOV. Zorgen over balans tussen doelen, middelen en instrumenten vraagt om prioritering.	In hoofdstuk 9 toevoegen opstellen van jaarlijks afgestemd werkplan met daarin prioriteiten komend jaar.	In antwoordbrief uitleggen dat we in de RVS zelf geen (harde) prioriteiten stellen maar dat we dat gaandeweg in jaarplannen in overleg met de uitvoerende organisaties wel gaan doen.
		<u>Richting & strategie</u> : richting van 90% biedt potentie voor aansluiten bij energie in de gebieden en integrale aanpak mn door koppeling met veehouderij als landschapsbeheerder met bijdrage aan leefbaarheid en maatschappelijke opgaven met ruimte voor diversiteit. Zorg met betrokkenen voor duidelijkheid waar 10% ligt. Uitgangspunten worden onderschreven, vragen om lef.	Bij programmalijn 3 vermelden dat keuzen over waar precies 90-10 in gebiedsprocessen worden gemaakt.	In antwoordbrief uitleggen dat verkenning van 90-10 binnen polders in gebiedsproces plaats zal vinden.
		<u>Programmalijnen</u> : kunnen zich vinden in de 3 programmalijnen. Wbt 1: verheugd over willen investeren in projecten en pilots zoals KSBOV. Benodigde brug tussen landelijke kennislijnen en gebiedsgerichte praktijkkennis onderbelicht. Wbt 2: oproep om in gebiedsprocessen en uitvoeringsplannen in beheerfase met boeren en waterbeheerders te kijken naar effecten op watersysteem, bedrijfsvoering etc. Er is nog veel te ontdekken. KSBOV kan ook (hoofdrol)speler zijn in andere dan al geduide veenweidegebieden om onze ervaring en aanpak optimaal benutten. Wbt 3: roepen op tot niet te veel nadruk leggen op formele aspecten, stel het doen centraal en regel alleen wat echt nodig is. Ze verwachten dat provincie / overheden voortouw nemen in kaders, instrumentenkoffer, opvangen risico's en	Bij programmalijn 3 toevoegen dat KSBOV ook in andere deelgebieden dan al genoemd actief kan zijn. Bij programmalijn 3 benadrukken meerwaarde van intermediair procesrol van bijv. KSBOV.	In lijn met (intentie van) de RVS. In antwoordbrief toelichten.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		faciliteren gebiedsprocessen en dat KSBOV de procesrol opneemt richting boeren, met de ANV's en waterschappen ook in nieuwe gebieden. Toevoegen 4^e criterium voor prioritering gebiedsprocessen: de beschikbaarheid van aantrekkelijk instrumentarium voor dat gebied/polder. Vragen aandacht bij fasering gebiedsprocessen voor fase van plan naar organiseren uitvoering. Hier is een intermediair, zoals KSBOV die nu op projectbasis doet, bij nodig. Opschaling en versnelling vraagt om uitvoeringsorganisatie, specifieke competenties, voldoende capaciteit en middelen. <u>Andere suggesties:</u> doelen water en landbouw kunnen mogelijk in gebiedsprocessen worden gekwantificeerd / uitgewerkt. Verder ontwikkelen en ervaring opdoen met instrumentarium (meer dan GLB). Denken graag mee aan opzet grondstrategie en grondbank. De vraag is wie, waar en in welke fase de beste rol kan pakken. Cruciaal is de uitvoeringsorganisatie die adaptief en effectief kan handelen op deelgebied-/polderniveau (zoals huidig kernteam KSBOV). Een bestuurlijk gremium houdt dan overzicht op doelniveau en programmalijn 1 (vgl. SG KSBOV): stellen prioriteiten, monitoren doelen, vullen instrumentenkoffer en regelen andere randvoorwaarden. Gelegenheidscoalitie KSBOV kan met concrete opdracht en onder randvoorwaarden ook elders vlot aan de slag. Denken graag actief mee in uitwerken uitvoeringsorganisatie, ontwikkelen instrumentarium.	Niet Geen tekstaanpassingen, kwantificeren doelen 3 en 4 per gebiedsproces is heel lastig.	In antwoordbrief uitleggen dat we in de RVS zelf geen (harde) prioriteiten stellen maar dat we dat gaandeweg in jaarplannen in overleg met de uitvoerende organisaties wel gaan doen. In antwoordbrief in gaan op suggesties van KSBOV.
11	Gebiedscommissie UW (voorzitter) 29 okt 21	<u>Algemeen proces:</u> leveren graag bijdrage, geven graag in gesprek toelichting en wij graag in gesprek om samen op constructieve wijze tot optimale oplossingen te komen voor gebiedsvraagstukken.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen:</u> juichen toe dat provinciale ambities voor CO ₂ -reductie en bodemdaling inzichtelijk worden gemaakt.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Richting & strategie:</u> verwoording richting leidt bij GC tot verschillende interpretaties mn qua mate verandering landbouw.	Benadrukken integrale gebiedsgerichte aanpak in 6.1.	In antwoordbrief toelichten wat met deze reactie is gedaan en

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		Oproep tot herbeschouwing van bestaande verwoording. GC staat voor integrale gebiedsgerichte aanpak gericht op optimalisatie, niet voor maximalisatie van enkelvoudige doelen. Om daarmee een transitie op gang te brengen. Dat belang en relatie met biodiversiteit en natuur ziet de GC graag sterker terug in de RVS.		hoe de genoemde suggesties in de RVS terugkomen.
		<u>Programmaliijnen</u> : de inrichting van het gebiedsproces blijft nog onderbelicht met als vraag waar en hoe worden koppelingen gemaakt met andere opgaven? GC is benieuwd naar de uitwerking daarvan. GC vraagt om ruimte voor flexibiliteit en zorgvuldige, doordachte communicatiestrategie binnen de gebiedsprocessen. De uitvoering moet op zeer korte termijn in gang worden gezet. GC vraagt zich af of er wel tijd is voor een kwartiermakersfase van een jaar en denken graag mee ter overbrugging van deze fase en zorgen voor voortgang van de opgaven.	Toevoegen van aspecten als flexibiliteit, integraliteit en communicatiestrategie aan tekst programmalijn 3 (7.4).	In lijn met (intentie van) de RVS In antwoordbrief bevestigen dat genoemde aspecten onderdeel zijn van de vervolgaanpak op de RVS.
		<u>Andere suggesties</u> : GC benadrukt noodzaak tot snelle totstandkoming grondbank met borging van regionale betrokkenheid. GC maakt zich zorgen over tijdige beschikbaarheid van goede uitvoeringsgerichte mensen, voldoende middelen en goed instrumentarium.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS In antwoordbrief delen dat we deze (praktische) zorgen kunnen tegenkomen.
12	Gebiedscooperatie Groot Wilnis Vinkeveen (voorzitter) 2 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : stellen dat ze ongevraagd een korte reactie willen geven.	Niet	
		<u>Doelen</u> : stellen dat halen van doelen vooral afhankelijk is van de 90%. Met te veel nadruk op 10% bestaat het risico dat focus op remmen bodemdaling verschuift.	Niet	In antwoordbrief uitleggen wat met de 10% en 90% wordt beoogd.
		<u>Richting & strategie</u> : missen inzet op bottom up aanpak (en uitwerking in 3 ^e programmalijn), dat meer is dan gebiedsgerichte aanpak. Bottom up kan meer worden benadrukt.	Vermelden bij programmalijn 3 dat we werken aan draagvlak voor oplossingen, dat is onze interpretatie van het bottom up principe.	In antwoordbrief benadrukken dat werken aan draagvlak voor oplossingen (onze interpretatie van bottom up) een belangrijk onderdeel is van de RVS.
		<u>Programmaliijnen</u> : samenwerken veronderstelt gelijkheid, nu wordt voorbijgegaan aan individuele agrariër, vooral top down	Zie reactie op Richting & strategie.	Zie reactie op Richting & strategie.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		geregeld. Oproep tot focus op inzet voor 1 doel, koppelkansen gaan vertragen.		
		Andere suggesties: nuanceren 40cm drooglegging: voorkeur voor de laagste delen. Missen smeermiddelen, zoals grond, in dit soort processen. Term CO2 equivalenten wordt niet consequent gebruikt en toegelicht.	Niet, in laagste delen gaan we vooral voor transitie.	In antwoordbrief toelichten dat we vooral in laagste delen gaan voor transitie.
13	Rijn, Vecht en Venen (voorzitter) 2 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : denken graag mee over uitdagingen bodemdaling en klimaat en zijn verheugd dat landbouw(organisaties) bij het proces worden betrokken. Sluiten aan bij reactie van KSBOV en GC Utrecht-West.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> : ambitie is erg hoog. Vragen zich af of 2030 realistisch en haalbaar is ivm weinig weten over effecten, vele aannames en onderzoek. Maken zich zorgen over watersysteemaspecten bij grootschalige aanleg WIS. Boeren zouden rol kunnen vervullen als 'stuurder' van het peil/ water.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS. In antwoordbrief op ingaan.
		<u>Richting & strategie</u> : zien integrale benadering en koppelkansen wat betreft stikstof en KRW.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Programmalijnen</u> : de collectieven spelen graag rol in uitvoering van de strategie, in het organiseren en coördineren van gebiedsprocessen en draagvlak die nodig zijn om doelen te realiseren.	Bij programmalijn 3 (ho 7) en ho 9 noemen agrarische collectieven als belangrijke (intermediaire) actor.	In lijn met (intentie van) de RVS. In antwoordbrief benadrukken van de wens tot samenwerking met de collectieven.
		<u>Andere suggesties</u> : Grondstrategie met instrumenten kavelruil en grondbank is een voorwaarde.	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
14	Collectief Eemland (bestuurslid) 31 okt 21	<u>Algemeen proces</u> : complimenten voor stuk, duidelijke weergave van wat is besproken en veel informatie	Niet	In lijn met (intentie van) de RVS.
		<u>Doelen</u> :		
		<u>Richting & strategie</u> : te hoge polderpeilen kunnen bij hevige neerslag een bedreiging vormen voor weidevogels. Extra pomp- en waterbuffercapaciteit kan noodzakelijk zijn en dient aandacht te krijgen in de RVS.	In tekst programmalijn 3 opnemen suggestie dat agrarisch collectief meedoet aan gebiedsproces peilbesluit Eemland.	In antwoordbrief benadrukken dat juist vergroten biodiversiteit wordt nagestreefd. In gebiedsproces Eemland de mogelijke consequenties voor weidevogels bespreken en

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
				betrokkenheid agrarisch collectief daarbij benadrukken.
		Programmalijnen: -		
		Andere suggesties: -		
15	LTO (Regio-manager) 3 nov 21	<u>Algemeen proces</u>: zijn blij dat de sector nauw wordt betrokken. Complimenten aan Utrecht dat zij voorlopen op andere provincies in West Nederland. Algemeen punt 1: creëren van draagvlak is van essentieel belang. Onduidelijk is of de maatregelen breed worden gedragen. Nodig is haal- en uitvoerbaarheid voor agrarische ondernemer, verdienmodel agrariër, inzicht in praktijk-consequenties en werken aan vertrouwen in prov. overheid. Algemeen punt 2: waarborgen beschikbaarheid van voldoende water kan worden verduidelijkt. Algemeen punt 3: moeten treffen benodigde maatregelen ter compensatie van vermindering waterbergingscapaciteit. Algemeen punt 4: willen onderbouwing dat uitvoerende organisaties (zoals aannemers) op korte termijn daadwerkelijk kunnen uitvoeren. Algemeen punt 5: stellen dat kaarten RVS niet helemaal correct zijn en vragen waar fig. 2.3 op is gebaseerd en of de provincie te checken of de data correct zijn en zo nodig de kaarten aan te passen. Algemeen punt 6: HAKLAM is in strijd met nota peilbeheer van de waterschappen die op zorgvuldige wijze tot stand zijn gekomen en zekerheid biedt. Hoe gaat provincie om met juridische strijd tussen grondgebruikers en provincie over aansprakelijkheid van financiële schade? Algemeen punt 7: onduidelijk is perspectief voor ondernemers in de 10%. LTO heeft diverse vragen en stelt dat vraag naar subsidie hoger uit zal vallen voor de restopgave na implementatie van maatregelen. Het financiële deel van de RVS moet eerst hard worden gemaakt voordat draagvlak kan worden gecreëerd. Wij	Niet Ad 1, 2, 3 en 4 Geen tekstaanpassing. Ad 5) Geen tekstaanpassing. Ad 6) Bij programmalijn 3 toevoegen dat HAKLAM-uitkomst van gebiedsproces kan zijn, waarna een meer formele peilbesluit procedure kan volgen. Ad 7) toevoegen zin aan 6.1 waarin het spanningsveld tussen adaptief karakter RVS en zekerheid willen bieden aan boeren wordt benadrukt.	In lijn met (intentie van) de RVS. In antwoordbrief proces van totstandkoming RVS (landbouw veelvuldig gehoord) schetsen. Benadrukken dat door LTO genoemde wateraspecten worden onderschreven en expliciet in RVS zijn genoemd. In antwoordbrief toelichten dat desbetreffende kaart conform landelijke afspraken is overgenomen van de BRO-bodemkaart en op kleine punten aangepast aan de situatie van 2016 (zie tekst RVS). Vragen om welke concrete afwijkingen LTO precies ziet. In antwoordbrief benadrukken dat toepassen HAKLAM een resultaat kan zijn van gebiedsproces wat daarna kan worden vastgelegd in een peilbesluit met bijbehorende zorgvuldige afweging. In antwoordbrief benoemen spanningsveld tussen adaptief karakter RVS en willen bieden van zekerheid.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		willen u vragen om de RVS op bovengenoemde punten te verduidelijken.		
		<u>Doelen:</u> aan doel 1 toevoegen: CO₂-reducerende maatregelen in het veenweidegebied mogen elders niet leiden tot CO₂-productie. De Nederlandse hoogwaardige landbouwproductie moet worden behouden. Geen investeringen doen die achteraf geen CO₂-uitstoot blijken te verminderen. Maak duidelijk wat effect is van maatregelen. Melden bij doel 2 dat succes afhangt van bestaande en bekende maatregelen met voldoende water beschikbaar (taak waterschap). Zijn maatregelen effectief genoeg? Doel 3: grote investeringen door waterschap zijn essentieel, tijd voor waterschap en agrariërs is zeer kort. Doel 4: kunnen zich niet vinden in formulering. Stellen dat veel agrarische ondernemingen al duurzaam en vitaal zijn. Voorstel tot herformulering tot: 'De landbouw moet haar duurzame en vitale functie in het veenweidesysteem behouden.' Verder van belang dat er voor boeren die graag experimenteren budget vrijkomt.	Geen tekstwijzigingen, in antwoordbrief opnemen. Geen tekstaanpassingen, zit voldoende in de RVS. Geen tekstaanpassingen, zit voldoende in de RVS. Geen tekstaanpassingen, inhoudelijk niet mee eens, peloton is nog niet duurzaam genoeg.	In antwoordbrief ingaan op reactiepunten van LTO.
		<u>Richting & strategie:</u> zien landbouw en natuur als 2 afzonderlijke componenten dat vraagt om meer ruimte voor landbouw (met natuur) of natuur (met landbouw). Maken zich zorgen over plaatsmaken landbouw voor water- en bodemsysteem. Zien graag herformulering op dit punt terug in een volgend versie van de RVS, waarbij duidelijk blijkt dat de landbouw een toekomst heeft in de veenweidegebieden. Aan de slag moet gaan over samenwerking met gebiedspartners. Zien graag concrete voorstellen voor participatie. Peilverhoging wondermiddel? Bodemdaling is grondwaterstandprobleem.	Geen tekstaanpassingen, landbouw staat al centraal. Scheiding landbouw en natuur juist niet benadrukken. Verduidelijken dat uitgangspunten slaan op alle betrokkenen, niet alleen de provincie.	Voor reactie op uitgangspunt landbouw: zie doel 4. In antwoordbrief ingaan op relatie peilbeheer en bodemdaling. In antwoordbrief toelichten waarom we niet alle suggesties meenemen.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		Maatregelen voor N2000 hebben vooral zin binnen N2000 gebied.	Niet overnemen, ook maatregelen daarbuiten zinvol voor N2000-gebieden.	
		<u>Programmalijnen:</u> benadrukken tav programmapunt 3 dat alleen in (integrale) gebiedsprocessen kan worden samengewerkt als deze worden gedragen door hele gebied. Met name door het inwinnen van wetenschappelijke (onafhankelijke) toetsing op de huidige rapporten kan draagvlak voor maatregelen worden bewerkstelligd. Feiten en fabels uit rapporten moeten van elkaar worden gescheiden en worden gedefinieerd voor het westelijke veengebied. Daarnaast moeten regionale en fysieke verschillen worden benadrukt en moet worden aangestuurd op maatwerk.	Niet, is conform de RVS. Wel werken aan draagvlak benadrukken. Onzekerheden in rapport zijn goed aangegeven. Nog wel even goed nakijken en in brief beantwoorden. Waar mogelijk toevoegen bronvermeldingen.	In lijn met (intentie van) RVS. In antwoordbrief in hoofdlijnen uitleggen dat beschikbare informatie is gebruikt.
		<u>Andere suggesties:</u> missen concrete teksten over het faciliteren van het proces. Vragen aandacht voor vele onzekerheden en wetenschappelijke onafhankelijke toetsing. Vragen over referentiejaar. Deadline 2030 is niet voor 100% haalbaar ivm meerdere opgaven en randvoorwaarden. Hoe wordt omgegaan met tekort aan zoetwater voor uitvoeren maatregelen en evt tussentijdse bijstelling van de RVS? Zien graag terug hoe provincie (jur.) gaat borgen wanneer doelen niet worden gehaald en onteigening wordt voorkomen. Meer duidelijkheid over formuleren doelen 2050. Wat is de CO2 doelstelling voor de natuur- en terreinbeherende organisaties? Meer duidelijkheid gewenst. Gesteld wordt dat 10% van functie verandert. Hoe ziet verdienmodel er dan uit en welke fin. middelen worden beschikbaar gesteld? Stellen dat impact op West Utrecht enorm zal zijn. Is die impact volledig in kaart gebracht? Ze noemen diverse risico's. Een risicoanalyse en/of een MER-procedure is gewenst om de impact in kaart te brengen. Uitkomsten van de klimaatop kunnen van invloed zijn op Nederland en de maatregelen die Nederland dient te formuleren	Onzekerheden in rapport zijn voldoende aangegeven. In brief beantwoorden. Uitleggen dat klimaatdoelstelling bestaande natuurgebieden in ander traject wordt uitgewerkt. Niet, er hoeft niet sprake te zijn van functieverandering. Mer-procedure is te zwaar middel, van toepassing op concrete (beleids) plannen, dit is een visie/strategie→ in brief toelichten.	In antwoordbrief in hoofdlijnen uitleggen dat beschikbare informatie is gebruikt en hoe wordt omgegaan met onzekerheden. In antwoordbrief toelichten dat 10% slaat op transitie in landgebruik, niet persé op functieverandering. In het gehele gebied steven we naar het benutten van kansen tot het vergroten van biodiversiteit. In antwoordbrief uitleggen waarom er geen Mer-procedure wordt gevolgd.

Reactienr.	Reactie	Essentie van de reactie	Consequenties voor RVS	Toelichting
		aangaande het klimaat. Vragen om mogelijkheid open te houden de RVS aan te passen wanneer de actualiteit daarom vraagt.	Niet, in lijn met RVS.	
16	Hugo Spruit 3 nov 21	<u>Algemeen proces</u> : veelomvattend document, veel werk en energie ingestoken.		
		<u>Doelen</u> : het wordt richting 2050 nog een uitdaging om voldoende boeren te hebben. Is zorgelijke ontwikkeling met belangrijke rol van de overheid. Bemoedigende rol van de overheid richting duurzaam boeren nodig.	Geen tekstaanpassing, wel in antwoordbrief (delen deze zorgen).	In antwoordbrief ingaan op deze zorgen.
		Richting & strategie:		
		Programmalijnen:		
		Andere suggesties:		
17	Diverse ambtelijke reacties	Diverse ambtelijke reacties van gemeente Woerden, het VIC en medewerkers van de provincies Utrecht en Noord-Holland.		